

มาตรการประกันภัยทางการเมือง
เพื่อการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ

นายจักรพรรดิ ไชยพรรค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-931-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

117120834

POLITICAL RISK INSURANCE PROGRAM
FOR THE PROMOTION OF INVESTMENT ABROAD

MR. CHAKRAPHAT CHAIYAPRAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Laws

Graduate School

Chulalongkorn University

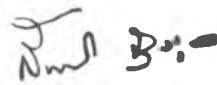
1996

ISBN 974-634-931-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มาตรการประกันภัยทางการเมืองเพื่อการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ
โดย   นายจักรพรรดิ ไชยพรรค
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์ ดร.กมลินทร์ พินิจภูวดล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

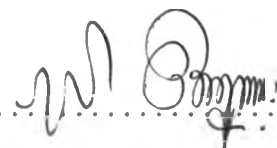
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อึ้งสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โจนวิไลกุล)

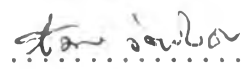
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.กมลินทร์ พินิจภูวดล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุ่ม โชคเหมาะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พริมา ดิงศรัทธี)

.....กรรมการ
(อาจารย์สมพร จิตเป็นธม)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จักรพรรดิ ไชยพรรค : มาตรการประกันภัยทางการเมืองเพื่อการส่งเสริมการลงทุนใน
ต่างประเทศ (POLITICAL RISK INSURANCE PROGRAM FOR THE PROMOTION OF
INVESTMENT ABRCAD) อาจารย์ที่ปรึกษา : อ.ดร.กมลินทร์ วัฒนภูวดล. 316 หน้า
ISBN 974-634-931-7

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิด และลักษณะทั่วไปของมาตรการประกันภัย
ทางการเมือง ตลอดจนหลักเกณฑ์การประกันภัยทางการเมืองของประเทศผู้ส่งออกการลงทุนที่สำคัญบาง
ประเทศ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ว่าสมควรที่จะนำมาตรการประกันภัยทางการเมืองมาใช้กับประเทศไทย
หรือไม่ และมาตรการดังกล่าวควรมีรูปแบบและหลักเกณฑ์อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า มาตรการประกันภัยทางการเมือง เป็นมาตรการทางกฎหมายอย่างหนึ่งที่ใช้
ในการให้ความคุ้มครองและส่งเสริมการลงทุนของเอกชนในต่างประเทศ ประเทศผู้ส่งออกการลงทุนส่วนใหญ่
ได้กำหนดมาตรการประกันภัยทางการเมืองขึ้นภายในประเทศ และจัดตั้ง รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงาน
ราชการ ขึ้นมา เพื่อให้บริการรับประกันความเสี่ยงภัยทางการเมืองแก่ผู้ลงทุน ของตนที่ออกไปลงทุนใน
ต่างประเทศ สำหรับหลักเกณฑ์การประกันภัยทางการเมือง ที่สำคัญ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน กล่าวคือ
1. การกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น 2. ประเภทของความเสียหายที่รับประกัน 3. ขอบเขตของการ
รับประกัน 4. การชดเชยค่าสินไหมทดแทน และ 5. การรับช่วงสิทธิ

ผู้วิจัย เสนอแนะว่า สมควรนำมาตรการประกันภัยทางการเมืองมาใช้กับประเทศไทย และควร
จัดตั้งองค์กรประกันภัยทางการเมืองขึ้นในรูปของรัฐวิสาหกิจที่ก่อตั้งขึ้นตามกฎหมายมหาชน นอกจากนั้นการ
กำหนดหลักเกณฑ์การประกันภัยทางการเมืองที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ควรคำนึงถึงสภาพความเป็น
จริงของการลงทุนไทยในต่างประเทศ รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของประเทศไทย

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2539 .....

ลายมือชื่อนิติส .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C670171 : MAJOR LAW
KEY WORD: INSURANCE / POLITICAL RISK / INVESTMENT

CHAKRAPHAT CHAIYAPRAK : POLITICAL RISK INSURANCE PROGRAM FOR THE PROMOTION OF INVESTMENT ABROAD. THESIS ADVISOR : KAMALINE PINITPUVADOL, Ph.D. 316 pp. ISBN 974-634-931-7

The objective of this research aims to study the concept and general features of political risk insurance program, and also to examine the operational principle of this program in some salient capital exporting countries. These contribute to analyse whether such program is appropriate for promotion of Thai investment abroad, if so, in what form and criterion it will be introduced and adopted.

We found that the political risk insurance program is one of legal measures which is designed to protect and promote private investment abroad. Most capital exporting countries provide national political risk insurance programs and establish public agencies or authorities in order to guarantee their private investments abroad against political risks. The main operational principles of the program include (1) condition of eligibility, (2) covered risks, (3) scope of coverage, (4) compensation and (5) subrogation.

We proposed that political risk insurance program should be introduced in Thailand and the formation of the political risk insurance agency must be a public company under public law. More over, the operational principles of Thai program should be designed in conformity with the nature of Thai investments abroad as well as its effects on Thai economy.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2539

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของอาจารย์ ดร.กมลินทร์
พินิจภูวาล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็น
ประโยชน์ต่อผู้เขียนตลอดมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โรมวิไลกุล ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิรุณา ดิงศรัทธี และอาจารย์
สมพร จิตเป็นธม ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง
แก้ไข ตลอดจนให้ข้อคิดอันมีคุณค่าต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณคุณคุณภาสวรรณ นวนิธิกุล เพื่อนของผู้เขียนที่ได้ให้ความ
ช่วยเหลือในด้านข้อมูลต่าง ๆ ของต่างประเทศ และขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือใน
การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งคอยช่วยเหลือให้กำลังใจและให้การ
สนับสนุนทางการเงินมาโดยตลอด รวมทั้งน้อง ๆ ทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจและ
ห่วงใยผู้เขียนตลอดมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์ทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบให้เป็นกตเวทิตา
แต่บิดามารดาของผู้เขียน รวมทั้งบูรพาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน ส่วนข้อ
บกพร่องใด ๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

จักรพรรดิ ไชยพรรค

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทนำ.....	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- สมมติฐานของการวิจัย.....	10
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
- ขอบเขตของการวิจัย.....	11
- วิธีการวิจัย.....	11
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 1 ลักษณะทั่วไปของความเสียหายทางการเมือง.....	13
1.1 ประวัติความเป็นมา.....	13
1.2 สาเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางการเมือง.....	15
1.2.1 อุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศผู้รับการลงทุน....	15
1.2.2 การเกิดความไม่สงบหรือปัญหาทางด้านสังคมในประเทศ ผู้รับการลงทุน.....	16
1.2.3 การแทรกแซงของบริษัทเอกชนท้องถิ่นในประเทศ ผู้รับการลงทุน.....	17
1.2.4 การเกิดขึ้นของประเทศเอกราชใหม่.....	17
1.2.5 การเกิดเหตุการณ์จลาจลภายในประเทศผู้รับการลงทุน	18
1.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	18
1.2.7 การรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจ.....	19

1.3	ความหมายของความเสียหายทางการเมือง.....	19
1.4	ลักษณะของความเสียหายทางการเมือง.....	21
1.5	ประเภทของความเสียหายทางการเมือง.....	23
1.5.1	การใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของประเทศ ผู้รับการลงทุน.....	23
1.5.2	การโอนหรือส่งเงินตราออกนอกประเทศผู้รับการลงทุน	25
1.5.3	ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ ผู้รับการลงทุน.....	26
1.6	หลักการจัดการความเสียหายทางการเมือง.....	26
1.6.1	การหลีกเลี่ยงความเสียหาย.....	27
1.6.2	การป้องกันความสูญเสีย.....	28
1.6.3	การรับผิดชอบต่อความเสียหายเอง.....	29
1.6.4	การโอนความเสียหาย.....	30
1.6.5	การประกันภัย.....	31
บทที่ 2	ความหมายและความสำคัญของการประกันภัยทางการเมือง.....	33
2.1	เหตุผลความจำเป็นของการประกันภัยทางการเมือง.....	33
2.2	แนวคิดของการประกันภัยทางการเมือง.....	34
2.3	ความหมายของการประกันภัยทางการเมือง.....	36
2.4	ลักษณะสำคัญของการประกันภัยทางการเมือง.....	37
2.4.1	การประกันภัยทรัพย์สิน.....	37
2.4.2	สัญญาต่างตอบแทนที่มีค่าตอบแทนไม่เท่าเทียมกัน.....	38
2.4.3	สัญญาเพื่อการเสียหาย.....	39
2.4.4	สัญญาเพื่อการชดเชยค่าสินไหมทดแทน.....	40

2.5	ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาประกันภัยทางการเมืองกับสัญญาประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย.....	41
2.6	เปรียบเทียบหลักกฎหมายประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย กับหลักการประกันภัยทางการเมือง.....	44
2.6.1	หลักส่วนได้เสียในเหตุประกันภัย.....	44
2.6.2	หลักสุจริตอย่างยิ่ง.....	46
2.6.3	หลักการชดเชยค่าเสียหายตามความเป็นจริง.....	48
2.6.4	หลักการรับช่วงสิทธิ.....	49
2.7	รูปแบบของการประกันภัยทางการเมือง.....	51
2.7.1	การประกันภัยทางการเมืองโดยประเทศผู้ส่งออกการลงทุน.....	51
2.7.1.1	ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	51
2.7.1.2	ประเทศญี่ปุ่น.....	54
2.7.1.3	ประเทศแคนาดา.....	57
2.7.1.4	ประเทศอังกฤษ.....	58
2.7.2	การประกันภัยทางการเมืองโดยบริษัทประกันภัยเอกชน.....	60
2.7.2.1	บริษัทประกันภัยลอยด์.....	61
2.7.2.2	บริษัทอเมริกัน อินเตอร์เนชันแนล กรุป... ..	63
2.7.3	การประกันภัยทางการเมืองโดยองค์กรระหว่างประเทศ.....	66
2.7.3.1	องค์กรประกันภัยทางการเมืองของกลุ่มประเทศอาหรับ.....	67
2.7.3.2	องค์กรประกันภัยทางการเมืองของธนาคารโลก.....	69

	หน้า
2.8 ประโยชน์ของการประกันภัยทางการเมือง.....	73
2.8.1 ท้าให้ผู้ลงทุนมีหลักประกันและเกิดความมั่นใจในการ ลงทุนยังต่างประเทศ.....	73
2.8.2 ช่วยลดและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ลงทุน....	74
2.8.3 ท้าให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนในต่างประเทศ เพิ่มขึ้น.....	75
2.8.4 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการส่งเสริมการลงทุนใน ต่างประเทศ.....	75
2.8.5 ท้าให้เกิดการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ ประเทศ.....	76
 บทที่ 3 หลักเกณฑ์การประกันภัยทางการเมืองของประเทศผู้ส่งออกการลงทุน....	 77
3.1 การกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น.....	77
3.1.1 คุณสมบัติของผู้ลงทุน.....	77
3.1.2 ประเภทและรูปแบบของการลงทุน.....	86
3.1.3 คุณสมบัติของโครงการลงทุน.....	93
3.1.4 คุณสมบัติของประเทศผู้รับการลงทุน.....	102
3.2 ประเภทของความเสียหายที่รับประกัน.....	107
3.2.1 ภัยจากการไม่สามารถแลกเปลี่ยนเงินตรา.....	107
3.2.2 ภัยจากการเวนคืนทรัพย์สิน.....	112
3.2.3 ภัยจากการสู้รบ การปฏิวัติ รัฐประหาร การจลาจล....	118
3.2.4 ภัยประเภทอื่น ๆ.....	122

	หน้า
3.3 ขอบเขตของการรับประกันภัย.....	124
3.3.1 วงเงินที่รับประกัน.....	124
3.3.2 การรับผิดชอบต่อความเสี่ยงภัยของผู้ลงทุน.....	131
3.3.3 อัตราเบี้ยประกันและระยะเวลาที่รับประกัน.....	134
3.4 การชดเชยค่าสินไหมทดแทน.....	142
3.4.1 การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน.....	142
3.4.2 การพิจารณาชดเชยค่าสินไหมทดแทน.....	147
3.5 การรับช่วงสิทธิ.....	162
3.5.1 การรับช่วงสิทธิตามสัญญาประกันภัยทางการเมือง.....	163
3.5.2 การรับช่วงสิทธิตามความตกลงระหว่างประเทศ.....	171
บทที่ 4 แนวทางการนำมาตรการประกันภัยทางการเมืองมาใช้ในประเทศไทย..	178
4.1 วิเคราะห์รูปแบบขององค์กรประกันภัยทางการเมืองของประเทศ ผู้ส่งออกการลงทุน.....	178
4.1.1 รัฐวิสาหกิจซึ่งเป็นองค์กรของรัฐบาล.....	178
4.1.2 หน่วยงานราชการ.....	180
4.2 แนวทางการกำหนดรูปแบบขององค์กรประกันภัยทางการเมือง ที่เหมาะสม.....	183
4.2.1 รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายมหาชน.....	184
4.2.2 รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเอกชน.....	188

4.2.3	รูปแบบของโครงการประกันภัยทางการเมืองที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย.....	193
	โครงสร้างองค์กร.....	197
	โครงสร้างทางการเงิน.....	199
	ขอบเขตของอำนาจหน้าที่.....	200
4.3	หลักเกณฑ์การประกันภัยทางการเมืองที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย.....	201
4.3.1	การกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น.....	201
4.3.2	ประเภทของความเสียหายที่รับประกัน.....	206
4.3.3	ขอบเขตของการรับประกัน.....	208
4.3.4	การชดเชยค่าสินไหมทดแทน.....	211
4.3.5	การรับช่วงสิทธิ.....	213
4.4	ผลดีของการนำมาตรการการประกันภัยทางการเมืองมาใช้ในประเทศไทย.....	214
4.4.1	ช่วยลดและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยทางการเมือง.....	215
4.4.2	ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนในต่างประเทศ.....	215
4.4.3	ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ลงทุนไทย.....	216
4.4.4	ทำให้การลงทุนของไทยในต่างประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น.....	217
4.4.5	ทำให้เกิดการพัฒนาและขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย.....	217

4.5	ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการนำมาตรการประกันภัยทางการเมืองมาใช้ในประเทศไทย.....	218
4.5.1	ผลกระทบในด้านกฎหมาย.....	218
4.5.1.1	พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536....	219
4.5.1.2	ประมวลรัษฎากร เกี่ยวกับการกำหนดกิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ.....	220
4.5.1.3	ประมวลรัษฎากร เกี่ยวกับการยกเว้นรัษฎากร	221
4.5.2	ผลกระทบในด้านอื่น ๆ นอกจากกฎหมาย.....	222
4.5.2.1	ดุลการชำระเงินของประเทศ.....	222
4.5.2.2	การจ้างงานภายในประเทศ.....	223
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	224
	รายการอ้างอิง.....	233
	ภาคผนวก.....	237
	ภาคผนวก ก.....	238
	ภาคผนวก ข.....	257
	ภาคผนวก ค.....	266
	ภาคผนวก ง.....	287
	ประวัติผู้เขียน.....	316